

Raport diagnostic sectorial: Arhitectură și Urbanism

*Diagnoză, poziționare și recomandări strategice pe baza consultării de
specialitate*

Notă metodologică

Prezentul raport sintetizează consultarea de specialist realizată pentru fundamentarea Strategiei Culturale a Municipiului București 2027–2036, domeniul *arhitectură și urbanism*. Sursele sunt: (1) interviul semi-structurat realizat online pe 5 august 2026 (durată: 1h10) cu **Alina Rizescu**, specialistă în domeniu, și (2) chestionarul preliminar completat de specialistă, care include evaluarea comparativă a priorităților *Strategiei Culturale a Bucureștiului 2016–2026*, dar și (3) o inventariere a evenimentelor majore, a surselor documentare cunoscute și a canalelor de comunicare ale sectorului.

Interviul a urmat ghidul în cinci blocuri tematice utilizat pentru toate cele 12 domenii consultate, asigurând comparabilitatea. Afirmățiile din raport reflectă perspectiva specialistei consultate; acolo unde există surse documentare, acestea sunt indicate.

Raportul a fost transmis către specialist pentru completare și validare.

1. Diagnoza domeniului

1.1. Starea generală a domeniului

Diagnosticul specialistei este bifurcat: sectorul este **în creștere din punctul de vedere al valorii proiectelor**, din punct de vedere al calității și bugetului investit, dar în ușoară stagnare din punctul de vedere al numărului de profesioniști activi — job-urile în arhitectură devin tot mai greu de găsit, iar inteligența artificială amenință în special segmentul de intrare în profesie (arhitecții debutanți).

1.2. Puncte forte și vulnerabilități structurale

Punctul forte central este **concentrarea profesională**: aproximativ 50% din arhitecții din România sunt înregistrați la OAR București ([4.700 din aproximativ 10.000 la nivel național](#)), orașul găzduiește cea mai mare universitate de profil din țară, iar cele mai mari contracte și cei mai potenți beneficiari sunt localizați aici.

- Lipsa criteriilor de calitate: Bucureștiul este unul dintre cele mai slab normate urbanistic orașe, în lipsa actualizării PUG - Planul Urbanistic General, ceea ce se traduce direct în calitatea slabă a produsului de arhitectură.
- Ordinul Arhitecților are prea puțină autoritate asupra calității proiectelor — nu există un mecanism de validare a calității arhitecturii construite.
- Corupția sistemică este întreținută de interacțiunea permanentă dintre profesie și instituțiile publice, la toate nivelurile administrative.

1.3. Publicul domeniului

Publicul evenimentelor de profil este, în prezent, **aproape exclusiv unul de specialiști ai profesiei** — niciun eveniment nu reușește să ajungă la un public mai variat, fie prin teme, fie prin modul de comunicare. Explicația nu ține de lipsă de interes, ci de absența unei preocupări reale pentru educarea unui public mai larg pe teme de urbanism și comportamente urbane. Argumentul structural este istoric: Bucureștiul nu are o cultură înrădăcinată a traiului în spațiul urban, dat fiind că urbanizarea sa la scară mare are o vechime de cel mult șaptezeci de ani.

1.4. Finanțare și actori cheie

Finanțarea evenimentelor de profil este predominant **mixtă (publică și privată)** — cazul exemplar fiind *Bucharest Design Festival* (succesor al *RDW - Romanian Design Week*), cel mai mare și vizibil eveniment tocmai pentru că beneficiază de ambele surse. Finanțarea exclusiv privată există doar în zona de promovare a marilor dezvoltatori imobiliari; evenimentele cu conținut cultural propriu-zis sunt, de regulă, susținute public, dar la scară mai mică.

Primăriile — Municipiul și primăriile de sector — sunt actori cheie duali: **finanțatori și deținători ai spațiilor** în care se pot desfășura evenimente. ARCUB - Arte și Evenimente Urbane este menționat explicit ca principalul finanțator la nivel de municipiu; disponibilitatea liniilor de finanțare variază însă între primăriile de sector.

1.5. Relația public-privat

Relația este descrisă printr-un singur cuvânt: **impredictibilă**. Există canale funcționale de comunicare și parteneriat, dar calitatea colaborării variază de la un an la altul, fără motive care să explice fluctuația. Cazul *Street Delivery* este citat ca exemplu de tensiune pe termen lung: misiunea inițială — pietonalizarea permanentă a străzii Arthur Verona — nu s-a realizat în cincisprezece ani, iar evenimentul și-a pierdut, în timp, din putere și din miza inițială.

1.6. Evenimente reprezentative

Eveniment	Profil	Perioadă	Semnificație
RDW - Romanian Design Week / Bucharest Design Festival	Design, arhitectură și urbanism; public mixt profesioniști–public larg	mai	Cel mai mare și mai vizibil eveniment de profil, cu peste zece ani de continuitate; singurul care beneficiază simultan de finanțare publică și privată, ceea ce explică amploarea și reputația sa consolidată
Anuala de Arhitectură	Concurs/expoziție de profil, organizat de OAR - Ordinul Arhitecților din România București	toamna	Instrument de validare a calității în breaslă, dar cu audiență limitată la profesioniști; nu produce plusvaloare de conținut cultural la scara orașului
Bienala de Arhitectură	Concurs/expoziție de profil, organizat de UAR - Uniunea Arhitecților din România	toamna	Similar Anualei ca profil și limitare de public; formă de validare internă a breslei
Street Delivery	Pietonalizare temporară, public larg	vară	Eveniment istoric-fondator (pietonalizarea străzii Arthur Verona), dar și-a pierdut din amploare și din miză după douăzeci de ani în care obiectivul inițial nu s-a realizat
Dâmbovița Delivery	Pietonalizare temporară, public larg	septembrie-octombrie	A devenit, în ultimii ani, mai atractiv decât Street

Eveniment	Profil	Perioadă	Semnificație
			Delivery, cu o miză mai proaspătă și impact asupra unui număr mai mare de locuitori
New Urban Habits	Componentă de urbanism, public mixt	mai–iunie	Singurul eveniment cu o componentă de urbanism mai pronunțată în afara circuitului strict profesional, dar cu vizibilitate redusă
Străzi Deschise (ARCUB - Arte și Evenimente Urbane)	Pietonalizare sezonieră, mese rotunde, expoziții pop-up	sezonier (vară)	Proiect recent extins cu o componentă tematică de arhitectură și urbanism (discuții publice, expoziții), cu potențial de continuitate

Bucharest Design Festival este evaluat ca fiind deja **validat internațional** — comparabil, uneori chiar mai interesant, decât festivaluri similare de la Viena sau Bratislava. Limita comună întregii serii de evenimente listate este însă publicul: cu excepția *Street Delivery / Dâmbovița Delivery / Străzi Deschise, Bucharest Design Festival*, evenimentele „ating strict publicul așteptat” — profesioniștii din breaslă — fără a avea impact la scara întregului oraș.

1.7. Lipsuri infrastructurale

Specialista identifică o singură problemă structurală majoră, cu multiple fațete: **infrastructura culturală de cartier**. Argumentul este că un oraș de scara Bucureștiului nu poate funcționa cu infrastructură culturală limitată la zona centrală — la fel cum conținutul cultural nu poate fi generic pentru a răspunde nevoilor oricărui locuitor din oraș. Soluția concretă propusă este **maparea clădirilor aflate deja în patrimoniul Primăriilor** — foste centre de cartier din perioada comunistă devenite disfuncționale — și transformarea lor în spații comunitare, operate fie de asociații de cartier, GIC - Grupuri de Inițiativă Civică, fie de ONG-uri cu experiență.

La polul opus, **la scară mare, lipsesc obiectivele de anvergură europeană**: un muzeu inovativ, o sală de concerte sau filarmonică la standarde contemporane, spații expoziționale de tip Romexpo, dar reconvertite spre un conținut cultural inovativ.

2. Poziționare internațională

2.1. Comparație cu capitale europene

Diagnosticul comparativ este net negativ la nivel urbanistic: **Bucureștiul este foarte necompetitiv** din lipsa unei viziuni și a unui plan de dezvoltare funcțional în ultimii treizeci de ani. Orașul repetă, cu întârziere, teme deja invalidate în alte capitale europene: construcția de infrastructură majoră de transport în detrimentul mobilității sustenabile, de exemplu. La nivel de arhitectură propriu-zisă, există profesioniști și intervenții de valoare, dar acestea rămân **exemple punctuale**, incapabile să influențeze imaginea generală, haotică și necontrolată, a orașului. Spațiul public nu beneficiază de un concept unitar și rămâne subvalorificat comparativ cu alte capitale europene.

2.2. Conexiuni internaționale

Conexiunile internaționale identificate sunt, în principal, la nivel academic — relații între universitățile de arhitectură — și la nivelul organizațiilor europene cu focus pe inovare urbană ([UIA - Urban Innovative Actions](#), [URBACT](#)), Programul Horizon și New European Bauhaus. Specialista nu are informații privind participarea explicită a Bucureștiului în astfel de programe, spre deosebire de Cluj, menționat ca beneficiar activ al mai multor proiecte de acest tip.

2.3. Contribuția la brandul internațional

Contribuția actuală la reputația internațională a orașului este **strict individuală, nu instituțională**: profesioniști remarcabili și premiați și organizații precum OAR - Ordinul Arhitecților din România devin, prin propria activitate, ambasadori ai orașului — fără ca Bucureștiul să aibă, în prezent, un brand pozitiv clar articulat în afara granițelor. Modelul de urmat este cel al orașelor care și-au asumat o strategie pe termen lung, comunicată și implementată pas cu pas — exemplele citate fiind orașele-gazdă ale Jocurilor Olimpice sau ale expozițiilor internaționale (Barcelona) și, în special, Bilbao, care și-a asumat strategic salvarea unei zone postindustriale prin investiția într-un muzeu-reper.

3. Lacune structurale și direcții strategice

3.1. Prioritatea centrală: infrastructura culturală de cartier

Reluând diagnosticul din secțiunea 1.7, specialistul insistă asupra unei **strategii-umbrelă lipsă** care să dea un obiectiv comun și o direcție unitară acțiunilor punctuale existente — altfel riscul este „un potpourri de acțiuni simpatice dar care nu construiesc împreună”. Infrastructura de cartier trebuie gândită pe identitatea reală a cartierelor, nu pe împărțirea administrativă pe sectoare, dat fiind că locuitorii din centrul unui sector nu au aceleași nevoi ca locuitorii din periferia aceluiași sector.

3.2. Arbitraj bugetar: +20% / -20%

La un scenariu de creștere bugetară de 20%, prioritatea absolută este **construirea unei infrastructuri majore** — pe lângă infrastructura de cartier (considerată mai ușor de realizat), Bucureștiului îi lipsesc obiective de anvergură europeană: un muzeu inovativ, transdisciplinar puternic și inovativ (un model este [Musée des Confluences](#) din Lyon), o sală de concerte sau filarmonică la standarde contemporane, spații expoziționale ample și deschise operatorilor culturali.

La un scenariu de reducere bugetară de 20%, prioritatea de protejat este **funcționarea infrastructurii existente**, teatrele, muzeele și instituțiile deja active.

3.3. Guvernanță: modele de colaborare public-privat

Direcția de dezvoltare recomandată este o **colaborare mai bună cu administrațiile publice**, concretizată printr-un mecanism specific: concursurile de soluții de arhitectură, lansate de administrațiile publice pentru **proiecte mici și mari deopotrivă**.

Concursuri de soluție, nu de ofertă de preț, cu jurii de calitate care să facă din calitate criteriul decisiv de selecție. Beneficiile anticipate sunt triple: creșterea interesului breslei pentru oraș, creșterea nivelului proiectelor, și beneficii directe pentru oraș din intervențiile rezultate. Condiția explicită este ca aceste concursuri să fie strâns legate de o strategie de dezvoltare urbană coerentă, nu izolate.

Legat de leadership-ul de conținut și programare, răspunsul este condiționat de competență: ARCUB - Arte și Evenimente Urbane, cel mai mare centru cultural din București, are dezvoltate competențele necesare pentru curatoriat și producție culturală. Același nivel de încredere nu se extinde automat la primăriile de sector, unde lipsa unor structuri funcționale consacrate pune sub semnul întrebării capacitatea de a produce repere culturale durabile. Concluzia este că **niciunul dintre cei doi actori nu**

poate funcționa fără celălalt: lipsa spațiilor fizice private de amploare face ca orice inițiativă independentă să depindă, în ultimă instanță, de infrastructura aflată în patrimoniul administrației publice.

3.4. Dimensiunea metropolitană

O direcție transversală semnalată explicit este necesitatea gândirii la **scara zonei metropolitane**, nu doar a municipiului. Niciun oraș european funcțional nu gândește strict la nivel administrativ-municipal, iar infrastructura culturală din Ilfov este infinit mai săracă decât cea a Bucureștiului — deși [aproximativ 40%](#) dintre locuitorii Ilfovului lucrează în București și sunt, funcțional, locuitori temporari ai orașului.

4. Perspectiva 2036

4.1. Teme majore pentru următorul deceniu

Specialista identifică trei teme convergente, cu impact simultan asupra domeniului și asupra orașului în ansamblu: **mobilitatea și infrastructura de transport, schimbările climatice și educația**. Mobilitatea afectează direct accesul la cultură — infrastructura de transport public sub standarde europene limitează publicul la evenimente centrale, iar un locuitor petrece în medie nouă zile pe an în trafic, cu efect direct asupra timpului liber disponibil pentru consum cultural. Schimbările climatice limitează deja, prin temperaturi ridicate vara, evenimentele culturale în spațiul public, cu impact asupra relației dintre oraș, natură și sănătate. **Educația este condiția transversală care face posibilă adopția celorlalte două direcții de către populație.**

4.2. Inteligența artificială

AI-ul este deja prezent în etapa de research a proiectelor, unde generează soluții pe care profesioniștii cu experiență le curatoriază critic, spre deosebire de profesioniștii tineri, care tind să le preia fără filtru suplimentar. Riscul identificat nu este utilizarea formală (prezentare, vizualizare), ci **substituirea gândirii arhitecturale sau urbanistice propriu-zise**, cu impact disproporționat asupra tinerilor profesioniști care nu au experiență profesională pre-AI.

Rolul recomandat pentru autoritatea municipală nu este de reglementare — imposibilă la scară locală, dat fiind cadrul european al problemei — ci de **formare și educare**, pe două direcții distincte: funcționarii publici din administrația legată de patrimoniu și

urbanism (folosirea instrumentelor, dar cu decizii majore păstrate în proces uman) și tinerii profesioniști, considerați grupul cu cea mai mare nevoie de susținere specifică.

4.3. Teme transversale prioritare

Din lista de teme transversale propuse, specialistul a selectat trei ca fiind cu adevărat critice:

- **Descentralizare geografică și echitate teritorială** — acces echitabil la cultură și infrastructură culturală mai uniform distribuită (centre culturale de cartier).
- **Digitalizare, legată explicit de patrimoniu** — Bucureștiul este un oraș expus riscului seismic, cu potențial de a pierde o parte semnificativă a patrimoniului construit; arhivarea digitală este considerată o formă cheie de documentare a ceva pe cale de a se pierde, extinsă și la patrimoniul imaterial (poveștile generației care a trăit industrializarea comunistă, generație aflată spre finalul ciclului de viață).
- **Educație culturală și formarea publicului** — educația privind cultura urbană este considerată esențială pentru înțelegerea faptului că **traiul în oraș este, el însuși, o componentă culturală**. Specialistul critică explicit importul necritic al unor modele urbane nepotrivite (modelul american de urbanism suburban, „îmbrățișat” în anii 2000) și subliniază rolul exemplului instituțional, inclusiv prin cazuri negative, precum curți de școală transformate în parcuri pentru profesori.

O a patra temă, dimensiunea metropolitană, este menționată ca necesară cel puțin ca reper de orizont.

4.4. Indicatori de evaluare la cinci ani

Doi indicatori sunt propuși explicit pentru evaluarea progresului la orizontul de cinci ani: **accesul publicului larg (neprofesionist) la evenimente de specialitate și metri pătrați de infrastructură culturală nouă** — deschisă atât pentru ONG-uri, cât și pentru spații publice și interioare, urmată, ulterior, de estimări calitative asupra conținutului cultural produs.

5. Evaluarea Strategiei Culturale 2016–2026

Chestionarul preliminar a solicitat specialistei evaluarea evoluției (ameliorare / stagnare / degradare) pentru fiecare dintre cele 23 de capitole ale Strategiei Culturale 2016–2026. Tabloul rezultat este predominant negativ: din 23 de capitole, **10 sunt**

evaluate ca degradate, 8 ca stagnante și doar 5 ca ameliorate — o distribuție care confirmă, la nivel cantitativ, tonul diagnosticului calitativ oferit în interviu.

Cap.	Titlu	Evaluare
I.1	Activarea cartierelor — „Cultura în proximitate”	S-a ameliorat
I.2	Revitalizarea și valorizarea patrimoniului construit și imaterial	S-a degradat
I.3	Spațiul public și spațiul construit ca act cultural	S-a degradat
II.1	Diversificarea și accesibilitatea ofertei culturale	A rămas la fel
II.2	Integrarea discursurilor culturale marginale sau minoritare	S-a ameliorat
II.3	Diversificarea echipamentelor și resurselor culturale	S-a degradat
II.4	Acces nediscriminatoriu al grupurilor defavorizate	A rămas la fel
II.5	Formarea unui public competent cultural	A rămas la fel
II.6	Susținerea culturii în educație	S-a ameliorat
II.7	Dezvoltarea publicului și a practicilor amatoare	S-a ameliorat
III.1	Schimburi culturale europene	S-a degradat
III.2	Rețea de echipamente culturale competitive europene	S-a degradat
III.3	Promovare culturală și turistică concertată	S-a degradat
III.4	Promovare culturală eficientă	S-a degradat
III.5	Integrarea ofertei creative în oferta turistică	S-a degradat
IV.1	Viziune antreprenorială în domeniul cultural	S-a degradat
IV.2	Dezvoltare economică prin sectoarele culturale și creative	S-a ameliorat
V.1	București ca motor regional (Ilfov și regiuni)	S-a ameliorat
V.2	Digitizarea resurselor culturale și noile tehnologii	S-a ameliorat
VI.1	Colaborarea între actorii culturali	S-a ameliorat
VI.2	Creșterea capacității organizațiilor și administrației culturale	A rămas la fel
VI.3	Modificări în legislația culturală	A rămas la fel
VI.4	Utilizarea statisticilor și analizelor în politica culturală	A rămas la fel

Blocul cel mai consistent degradat este cel al **poziționării internaționale (capitolele III.1–III.5)**, evaluat unanim negativ — convergent cu diagnosticul din secțiunea 2 a prezentului raport, unde specialistul a punctat absența oricărui obiectiv, eveniment sau spațiu de notorietate culturală capabil să atragă turistic, cu excepția Casei Poporului. Convergența se extinde și la capitolul I.2 (patrimoniu construit și imaterial), degradat — argumentat, în notele calitative, prin închiderea unor clădiri de patrimoniu sau infrastructură culturală (Omnia, Nottara, Sala Dalles, ARCUB - Arte și Evenimente Urbane Batiștei) din lipsa avizelor ISU - Inspectoratul General pentru Situații de Urgență legate de riscul seismic, precum și prin absența oricărei infrastructuri culturale majore noi și a unei protecții pentru patrimoniul construit socialist/industrial.

Capitolul I.3 (spațiul public ca act cultural) este de asemenea degradat: spațiul public a fost, în ultimii zece ani, tot mai acaparat de trafic auto, Bucureștiul nu dispune de agore/piațete publice permanente — nici la nivel de reper istoric, nici la nivel de proximitate în cartiere — iar evenimentele publice organizate de PMB - Primăria Municipiului București și primăriile de sector sunt evaluate ca lipsite de o componentă reală de educare a publicului, orientate mai degrabă spre comercializarea excesivă a conținutului cultural.

Blocurile evaluate pozitiv sunt cele legate de educație în sens larg (II.6, II.7), de colaborarea între actorii culturali (VI.1) și de digitizare (V.2) — ameliorări atribuite unor programe punctuale (*Săptămâna Altfel*, evenimente educaționale susținute de universități — *Festivalul Arhitecturii*, *zilele porților deschise UNATC - Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică I.L. Caragiale*, târguri și expoziții la Politehnica) și unei tendințe organice, nu instituțional-susținute, spre colaborare multidisciplinară impusă indirect de cerințele de parteneriat ale finanțărilor.

6. Concluzii

Diagnosticul convergent al consultării — interviu și chestionar preliminar — conturează un domeniu structural puternic (concentrare profesională, proiecte valoroase din punct de vedere urban, universitate de profil de referință națională), dar cu o componentă explicit culturală slab dezvoltată: evenimentele existente, chiar cele consacrate precum *Bucharest Design Festival*, rămân predominant intra-profesionale, iar traducerea gândirii arhitecturale și urbanistice către publicul larg este aproape absentă.

Problema structurală centrală, formulată explicit de specialistă, este dubla lipsă de infrastructură culturală: la scară mică — infrastructura de cartier, capabilă să răspundă unor comunități identitare, nu unei împărțiri administrative — și la scară mare — obiective de anvergură europeană (muzeu, sală de concerte, spații expoziționale), inexistente în prezent.

Poziționarea internațională a domeniului este puternic asimetrică: la nivel de evenimente de profil, Bucureștiul este deja comparabil cu alte capitale europene; la nivel urbanistic și de spațiu public, decalajul este descris ca sever, alimentat de absența unei viziuni de dezvoltare coerente în ultimele trei decenii. Contribuția la brandul internațional al orașului rămâne, în prezent, dependentă de reputația individuală a unor profesioniști, nu de o strategie instituțională asumată — spre

deosebire de modelele citate explicit (Bilbao, orașe-gazdă olimpice), unde strategia pe termen lung a fost asumată, comunicată și implementată constant.

Direcția de guvernanță propusă (concursuri de soluții de arhitectură cu jurii de calitate, integrate într-o strategie de dezvoltare urbană coerentă) oferă un mecanism concret de operaționalizare a strategiei culturale în relație cu profesia, complementar recomandării mai generale privind modele de guvernanță colaborativă și proiectare participativă între autoritatea publică și profesioniști.

Convergența dintre cele două instrumente de consultare este puternică pe segmentul poziționării internaționale (evaluare unanim negativă a capitolelor III.1–III.5) și pe cel al patrimoniului construit (capitolul I.2, degradat), unde diagnosticul calitativ din interviu — lipsa avizelor ISU - Inspectoratul General pentru Situații de Urgență pentru clădiri de patrimoniu, absența unei infrastructuri culturale majore noi — este susținut punctual de argumentele din chestionar.